

Yapılandırılmış Bir Eğitim Programının Hemşirelik Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Farkındalıkları ve Tutumlarına Etkisi: Yarı Deneysel Bir Çalışma

*Effect of a Structured Education Program on Nursing Students' Awareness
and Attitudes Towards Violence Against Women:
A Quasi-Experimental Study*

✉ Ayfer Öztürk¹, ✉ İrem Albayrak¹, ✉ Berşan Gürel¹, ✉ İlayda Morkoç¹,
✉ Hüseyin Kaçan¹

¹Bartın Üniversitesi, Bartın

ÖZ

Amaç: Bu çalışmada yapılandırılmış bir eğitim programının hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddetle ilgili bilgi düzeylerine ve tutumlarına etkisinin değerlendirilmesi amaçlandı.

Yöntem: Deney ve kontrol gruplu, öntest-sontest yarı deneysel desende olan bu araştırma, Türkiye'deki bir devlet üniversitesinin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik öğrencilerinde gerçekleştirildi. Araştırmaya katılmayı kabul eden 65 öğrenciden 32 öğrenci eğitim (E) grubuna, 33 öğrenci ise kontrol grubuna (K) alındı. Araştırma verileri "Tanıtıcı Bilgi Formu", Hemşire ve Ebelerin Kadına Yönelik Şiddet Belirtilerini Tanımalarına İlişkin Ölçek (HEKYŞBTİÖ), İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği (KYŞTÖ) ve Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Bilgi Testi (KYAİŞBT) kullanılarak toplandı. Tüm ölçümlerde bu ölçüm araçlarından üçü her iki gruba da uygulandı.

Bulgular: E grubunun KYAİŞBT sontest (T1) puan ortalamaları, K grubuna göre anlamlı derecede yüksekti. E grubunda KYAİŞBT, HEKYŞBTİÖ ve KYŞTÖ testlerinde öntest (T0) puanlarına göre T1 puanlarındaki artış anlamlı bulundu.

Sonuç: Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Farkındalık Eğitimi hemşirelik öğrencilerini kadına yönelik şiddete ilişkin bilgi ve farkındalık düzeylerini artırmıştır. Hemşirelik öğrencilerinin eğitim müfredatlarında kadına yönelik şiddete ilişkin derslerin yer alması ve derslerin zorunlu hale getirilerek tüm öğrenciler tarafından alınması önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: Kadın, aile içi şiddet, bilgi, tutum, farkındalık

ABSTRACT

Objective: This study aims to evaluate how "Awareness Education on Violence Against Women" (AEVAW) affects the knowledge levels of nursing students regarding domestic VAW and their attitudes.

Method: This study is in a pretest-posttest quasi-experimental research design with experimental and control groups and was carried out on the nursing students attending the health sciences faculty of a state university in Turkey. Of the 65 students who agreed to participate in the study, 33 were included in the education group and 32 were included in the control group. Study data were collected using a descriptive information form, Scale for Nurses and Midwives to Determine the Symptoms of Violence against Women (SNMDSVAW), ISKEBE Violence Against Women Attitude Scale (ISKEBE VAWAS), and Domestic Violence Against Women Knowledge Test (DVAWKT). In all measurements (pretest and posttest), three of these measurement tools were applied to both groups.

Results: The posttest mean scores were higher for those trained, with significant increases in DVAWKT, SNMDSVAW, and ISKEBE VAWAS compared to pretest scores. AEVAW effectively enhanced nursing students' knowledge and awareness of VAW.

Conclusion: Considering these results, it is recommended to include courses on VAW in the education curriculum of nursing students and to make these courses compulsory.

Keywords: Women, domestic violence, knowledge, attitude, awareness, education

Giriş

Şiddet, bir başka canlıya zarar vermek amacıyla kasıtlı olarak güç kullanmayı içeren, ortaya çıkışında biyolojik, sosyal, kültürel, ekonomik, politik ve psikolojik etmenlerin rol oynadığı, bireyin düşünce, tutum ve davranışlarıyla ilişkili çok boyutlu bir olgudur (Yöyen 2017). Özellikle kadına yönelik şiddet tüm dünyada hala en önemli sorun alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadımlar hayatı boyunca şiddet ile en az bir kez karşılaşmaktadır (Adjah ve Agbemafle 2016, Dağlar ve ark 2017). Kadınlar uğradıkları şiddet sonucunda ölümcül ve ölümcül olmayan sağlık sorunları ile karşılaşmaktadırlar. Ölümcül olmayan sağlık sorunlarının başında özellikle fiziksel ve psikolojik sağlık sorunları görülmektedir. Şiddete maruz kalan kadınların bedenlerinde yara, çürük, kırık, beyin hasarları, depresyon, kendini yetersiz ve beceriksiz hissetme, duygusal ilişkilerde zorluk, uyku problemleri, yaşamdan zevk almama, adet düzensizlikleri, sinirlilik vb. gibi rahatsızlıklar ortaya çıkmaktadır (Akkaş ve Uyanık 2016, Öztürk ve ark. 2016, Canlı ve Özyurda 2018).

Toplumsal cinsiyet; toplumun kadın ve erkeklere verdiği roller, görevler, sorumluluklar ile kişinin cinsiyet temelli olarak ayrımcılığa uğramaması ve toplumsal yaşamın her alanında eşit olarak yer almasıdır (Dağcı ve Ören 2019). Kadına yönelik şiddeti (KYŞ) önlemek için toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak zorunludur. Bu zorunluluk, KYŞ'in başlıca nedeninin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanması sebebiyle ortaya çıkmaktadır (Uygur 2016). Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile 2030 yılına kadar herkes için insan hakları ilkesi öne çıkarılarak, ülkelerin kalkınma plan ve politikalarının şekillendirilmesi bireyler arası eşitsizliğin azaltılması, adaletin sağlanması, refahın adil olarak paylaşılması amaçlanmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliği Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden beşincisi olup toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak ve tüm kadın ve kız çocuklarını güçlendirme teması ile ifade edilmektedir (Global Goals 2023).

Şiddetin sağlık üzerine etkilerinin azaltılması, sürekliliğinin önlenmesi, koruyucu önlemlerin alınması açısından öncelikle kadın sağlığı ile yakından ilgili olan sağlık profesyonellerine oldukça önemli sorumluluklar düşmektedir. Sağlık profesyonelleri aile içi şiddeti (AİŞ) tanımlamak ve şiddete maruz kalan bireyleri gerekli hizmetlere yönlendirmek açılarından kilit bir noktadadırlar. Aile içi şiddet konusunda sağlık profesyonellerinin şiddetin nedenlerini, risk faktörlerini, belirtilerini ve etkilerini bilmesi, şiddete maruz kalan bireylerin erken dönemde belirlenip gerekli müdahalenin zaman kaybetmeden yapılmasına yardımcı olacaktır (Ahmad ve ark. 2017, Ali ve McGarry 2020). Sağlık profesyonellerinin bu küresel soruna yönelik yeterli hazırlık ve farkındalık düzeyinde olmamaları, sorunu tanılama ve bildirimde bulunmada kendilerini yetersiz hissetmelerine yol açmaktadır (Sammot ve ark. 2019).

Sağlık profesyonellerinden biri olan hemşireler birey, aile ve toplumun sağlığının korunması, geliştirilmesi ve devam ettirilmesinde etkin bir rol almaktadır. Hemşirelik, şiddetin önlenmesinden müdahale edilmesine kadar birçok aşamada yer alan bir sağlık disiplindir. Hemşire toplumun her kesimiyle çalıştığı için aile içi şiddet konusunda bilgi düzeyinin ve farkındalığının yüksek olması gerekmektedir. Bireyleri aile ortamı içerisinde değerlendirme ve sağlık eğitimi verebilme fırsatına sahip olan hemşireler, aile içerisinde yaşanabilecek şiddetin engellenmesinde ve azaltılmasında kilit noktadadır (Ford-Gilboe ve ark. 2011, Humphreys ve Campbell 2011). Hemşirelerin aile içi şiddet konusunda bilgi düzeyinin ve farkındalıklarının yüksek olması için lisans eğitiminden itibaren konu ile ilgili eğitim almaları önem arz etmektedir (Humphreys ve Campbell 2011). Hemşirelik öğrencilerinin aile içi şiddete yönelik birinci sınıftaki sağduyu ve yaratıcı yaklaşımlarının yerini son sınıfta bilgilendirici ve tutum geliştirici yaklaşımların aldığı ortaya konmuş ve konunun diğer sağlık alanlarındaki öğrencilerde de irdelenmesi önerilmiştir (Silva ve ark. 2018). Yapılan araştırmalar, kadına yönelik şiddet ile ilgili bilgi eksikliği ve olumsuz tutumun eğitimle ortadan kaldırılacağını vurgulamaktadır (Woodtli 2000, Davila 2005, Freedberg 2008, Tufts ve ark. 2009, Robinson 2010). Öğrencilerin, hemşirelik mesleğini ve profesyonel rollerini öğrendikleri eğitim sürecinde kadına yönelik şiddet ile ilgili yeterli eğitimi almaları, onları gelecekteki rollerine hazırlamada önemlidir (Davila 2005, Freedberg 2008).

Son yıllarda, öğrenci hemşirelere mezuniyet öncesi verilecek kadına yönelik şiddet eğitiminin, konuyla ilgili bilgi, olumlu tutum ve şiddet belirtilerini tanımlama becerilerini artırmada mezuniyet sonrası verilen kısa eğitimlerden daha etkili olduğu ve kadına yönelik şiddetin hemşirelik müfredatında yer alması gerektiği üzerinde durulmaktadır (Stinson 2006, Can Gürkan 2019). Literatürde aile içi şiddet kapsamında hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmalar mevcuttur, ancak yapılandırılmış bir eğitim programının hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin farkındalık ve tutumlarına etkisini inceleyen çalışma sayısı hala sınırlıdır. Geleceğin sağlık ekibini oluşturacak hemşirelik öğrencilerinin mesleki eğitim yanı sıra şiddet gibi toplumsal sorunlar karşısında da farkındalıklarının eğitim döneminde geliştirmesi önem kazanmaktadır. Bu konuda eğitimsel girişimlerin etkinliğinin belirlenmesi önemlidir. Sadece bir çalışmada hemşirelik öğrencilerine verilen KYŞ eğitiminin tutumlara olan etkisi incelenmiş ve verilen eğitimi hemşirelik öğrencilerinin KYŞ ilişkin tutumlarını etkilemediği bildirilmiştir (Bahadır Yılmaz ve Yüksel 2023). Bu konuda literatürü destekleyecek daha fazla

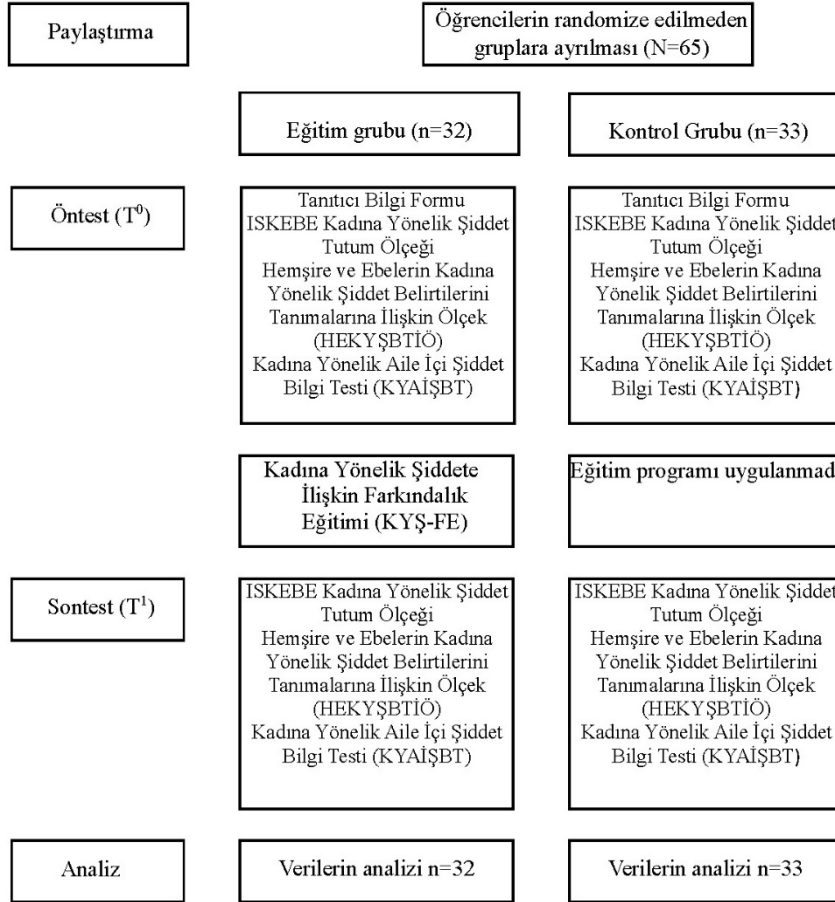
çalışmaya ihtiyaç vardır. Buradan yola çıkarak bu araştırmada hemşirelik öğrencilerine verilen yapılandırılmış bir Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Farkındalık Eğitimi (KYŞ-FE)'nin öğrencilerin aile içi şiddet mağduru kadındaki şiddet belirtilerini tanıma bilgi düzeylerine ve aile içi şiddete karşı tutumlarına etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. E grubundaki öğrenciler K grubundaki öğrencilerle karşılaştırıldığında; Hipotez 1: E grubundaki öğrencilerin eğitim sonrası kadına yönelik şiddete ilişkin bilgi ve belirti tanıma düzeyleri eğitim öncesine göre artış gösterecektir. Hipotez 2: E grubundaki öğrencilerin eğitim sonrası kadına yönelik şiddete ilişkin bilgi ve belirti tanıma düzeyleri K grubundaki öğrencilere göre artış gösterecektir. Hipotez 3: E grubundaki öğrencilerin eğitim sonrası Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği puanları eğitim öncesine göre artış gösterecektir. Hipotez 4: E grubundaki öğrencilerin eğitim sonrası Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği puanları K grubundaki öğrencilere göre artacaktır.

Yöntem

Bu çalışma kapsamında hemşirelik öğrencilerine verilen KYŞ-FE' nin öğrencilerin kadına yönelik aile içi şiddetle ilgili bilgi düzeylerine, aile içi şiddet mağduru kadındaki şiddet belirtilerini tanıma bilgi düzeylerine ve aile içi şiddete karşı tutumlarına etkisinin değerlendirilmesi amaçlandı. Bu öntest-sontest, kontrol gruplu ve yarı deneysel çalışmada, KYŞ-FE'nin lisans hemşirelik öğrencileri için etkililiği öntest (T0) ve sontest (T1) ölçümler kullanılarak değerlendirildi (Şekil 1).

Örneklem

Bu araştırma, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Türkiye'deki bir devlet üniversitesinin sağlık bilimleri fakültesinde eğitimine devam eden 65 hemşirelik öğrencisinde gerçekleştirildi. Öğrenciler eğitim müdahalesinin uygulanacağı eğitim grubuna ve eğitim müdahalesinin uygulanmayacağı kontrol grubuna randomize edilmeden gönüllük esasına göre atanmıştır. Çalışmaya dahil edilme kriterleri; Türkçe konuşma ve anlama problemi olmama ve araştırmaya katılmayı kabul etme şeklinde belirlendi. KYŞ-FE'nin en az %70'ine katılmama durumu ise dışlanma kriteri olarak belirlendi.

Şekil 1: Araştırmanın iş akış şeması

Veri Toplama Araçları

Tanımlayıcı Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan bilgi formunda katılımcıların yaşı, cinsiyeti ve ailelerinin eğitim durumları gibi sorular yer almaktadır.

Hemşire ve Ebelerin Kadına Yönelik Şiddet Belirtilerini Tanımalarına İlişkin Ölçek

Ölçek, Baysan ve arkadaşları (2006) tarafından hemşire ve ebelerin (bireylerin) kadına yönelik şiddet belirtilerini tanıma konusunda bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçekteki sorular, “doğru” ve “yanlış” şeklinde cevaplanan 31 maddeden; Fiziksel ve duygusal belirtiler alt boyutları olmak üzere 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Cevapların değerlendirilebilmesi için, pozitif ifadelerde “doğru” seçeneğine “1” puan, “yanlış” seçeneğine “0” puan verilmiştir. Negatif ifadelerde tam tersi bir puanlama “doğru” seçeneğine “0” puan, “yanlış” seçeneğine “1” puan yapılarak, yanıtlar sayısal değerlere dönüştürülmüştür. Ölçekten alınan en düşük puan 0, en yüksek puan 31’dir. Fiziksel alt boyutu için alınabilecek en düşük ve en yüksek puan 0–13, duygusal alt boyut için ise 0–18 puan olarak belirlenmiştir. Yüksek puanlar bilgi düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçek toplam ve alt boyut puanlarını oluşturan maddelerin %80’i ve daha fazlasını doğru bilenler “Yeterli”, %50–79’unu doğru bilenler “Kısmen Yeterli”, %50 ve daha azını doğru bilenler “Yetersiz” düzeyde olarak değerlendirilmiştir. Ölçeğin Cronbach α değeri geçerlik güvenirlik çalışmasında 0,76, bu çalışmada toplam ölçek için 0,83, fiziksel belirtiler alt boyutu için 0,76 ve duygusal belirtiler için 0,78 olarak hesaplanmıştır.

İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği

Kanbay (2017) tarafından geliştirilmiş, iki alt boyut ve 30 maddeden oluşan 5’li likert tipi bir ölçme aracıdır. Ölçeğin, “bedene yönelik tutumlar” ve “kimliğe yönelik tutumlar” olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. Ölçekte 5. ve 24. sorular tersinden puanlanmaktadır. İki faktörden alınan puanların toplanmasıyla ölçek toplam puanı elde edilmektedir. Ölçekte, “1=tamamen katılıyorum, 2=katılıyorum, 3=kararsızım, 4=katılmıyorum, 5=hiç katılmıyorum” şeklinde beşli cevap seçeneği vardır. Puanların yüksekliği kadına şiddete karşı olduğunu, puanların düşük olması ise kadına yönelik şiddete karşı olmadığını göstermektedir. Birinci faktörden alınabilecek en düşük puan 16, en yüksek puan ise 80’dir. İkinci faktörden alınabilecek en düşük puan 14, en yüksek puan ise 70’tir. Ölçeğin genelinden ise alınabilecek en düşük puan 30, en yüksek puan ise 150’dir. Gerekli hesaplamalar yapıldığında, 90 puanın üzerinde alan bireylerin kadına şiddete karşı olduğu, 90 puanın altında olanların ise kadına şiddete karşı olmadığı şeklinde yorumlanmaktadır. Kanbay (2017), ölçeğin Cronbach α değerini birinci faktör için 0,80; ikinci faktör için 0,83 ve ölçeğin geneli için 0,86 olarak belirlemiştir. Ölçeğin en az ilkökul mezunu, 15-65 yaş arası yaşa sahip bireylerde uygulanabileceği belirtilmiştir. Bu çalışmada ölçeğin geneli için Cronbach α değeri 0,83 olarak hesaplandı.

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Bilgi Testi

Toplam 10 sorudan oluşan ve katılımcıların kadına yönelik şiddet türlerini, mağdur kadının özelliklerini, mağdur kadına sunulan hizmetleri, mağdur kadına sağlık personeli tarafından uygulanacak yaklaşımları ve yasal boyutunu bilme durumlarını değerlendiren bilgi testi Gürkan (2020) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 0, en yüksek puan 100’dür. Orijinal çalışmada bilgi testinin Cronbach α değeri 0,76 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada Cronbach α değeri 0,73 olarak hesaplandı.

Uygulama

Etik onay, bir devlet üniversitesinin Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan (2022-SBB-0638, Tarih: 30.12.2022) alındıktan sonra, ayrıca çalışmanın yürütüldüğü sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünden yazılı izin alındı. Çalışma protokolü Helsinki Deklarasyonu ilkelerine bağlı kaldı. Araştırmanın amacı, kişisel verilerin gizli tutulacağı ve verilerin sadece bilimsel çalışma için kullanılacağı konusunda öğrencilere bilgi verilerek tüm katılımcılardan yazılı bilgilendirilmiş onam alındı. Araştırmada kullanılacak ölçekler için ölçek sahiplerinden mail yolu ile izin alındı. Ayrıca tüm öğrencilerden yazılı bilgilendirilmiş onam alındı.

Veriler, tanımlayıcı bilgi formu, HEKYŞBTİÖ, İSKEBE ve KYAİŞBT kullanılarak hem eğitim hem de kontrol grubuna kadına yönelik şiddete ilişkin farkındalık eğitiminden önce ve eğitim bittikten sonra elde edildi. Ölçeklerle ölçülen farkındalık ve bilgi düzeylerini etkilediği düşünülen sosyodemografik ve diğer tanıtıcı özelliklere ilişkin veriler tüm öğrencilerden başlangıçta toplandı. Ölçümler sırasında sosyodemografik özellikler değişmediği için bu form sadece başlangıçta uygulandı. Veriler eğitim öncesi ve sonrasında yüz yüze ve çevirim

İçerik toplama yöntemi ile toplandı. Katılımcıların anket ve ölçek formlarını doldurması yaklaşık 30 dakika sürdü.

Tablo 1. Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Farkındalık Eğitimi İçeriği					
Hafta	Konu	Öğrenim Hedefleri	Süre	Aktivite	Yöntem
1	Tanışma, beklentilerin değerlendirilmesi, ön-testin uygulanması				
	Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Temel Kavramlar	Toplumsal cinsiyet kavramını açıklar. Toplumsal cinsiyet rollerini bilir. Toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlik ve ayrımcılığı açıklar.	40 dk	-Soru-cevap -Grup tartışması -Beyin fırtınası -Vaka örnekleri -Örnek olay	Online
2	Bir Sağlık Sorunu Olarak Kadına Yönelik Şiddet Aile İçi Şiddet	Kadına yönelik şiddet kavramını açıklar. Aile içi şiddeti tanımlar.	40 dk	-Soru-cevap -Grup tartışması -Beyin fırtınası -Vaka örnekleri -Örnek olay	Online
3	Kadına Yönelik Şiddetin Ortaya Çıkışını Etkileyen Etmenler	Kadına yönelik şiddetin nedenlerini bilir. Kadına yönelik şiddetin ortaya çıkışını etkileyen bireysel etmenleri bilir. Kadına yönelik şiddetin ortaya çıkışını etkileyen çevresel etmenleri bilir. Kadına yönelik şiddetin ortaya çıkışını etkileyen toplumsal ve kültürel etmenleri bilir.	40 dk	-Soru-cevap -Grup tartışması -Beyin fırtınası -Vaka örnekleri -Örnek Olay,	Online
4	Kadına Yönelik Şiddet Türleri	Kadına yönelik şiddet türlerini bilir. Kadına yönelik fiziksel şiddet ve belirtilerini bilir. Kadına yönelik duygusal şiddet türlerini bilir. Kadına yönelik cinsel şiddet ve belirtilerini bilir. Kadına yönelik ekonomik şiddet kavramını bilir.	40 dk	-Soru-cevap -Grup tartışması -Beyin fırtınası -Vaka örnekleri -Örnek olay	Online
5	Kadına Yönelik Şiddetin Kadın Üzerindeki Etkileri	Kadına yönelik şiddetin belirti ve bulgularını ve kadın sağlığı üzerine olumsuz etkilerini bilir. Kadına yönelik şiddetin kadın üzerindeki fiziksel, psikolojik ve sosyal etkilerini açıklar. Hırpalanmış kadın sendromunu açıklar.	40 dk	-Soru-cevap -Grup tartışması -Beyin fırtınası -Vaka örnekleri -Örnek Olay	Online
6	Kadına Yönelik Şiddetin yaygınlığı	Kadına yönelik şiddetin ülkemizdeki ve dünyadaki durumunu bilir.	40 dk	-Soru-cevap -Grup tartışması -Beyin fırtınası -Vaka örnekleri -Örnek Olay	Online
7	Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler	Kadına yönelik şiddetle ilgili ulusal ve uluslararası belgeleri bilir. Kadına yönelik şiddetle ilgili yasal düzenlemeleri bilir. Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddetle ilgili yasal düzenlemeleri bilir.	40 dk	Soru-cevap -Grup tartışması -Beyin fırtınası	Online

Tablo 1. Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Farkındalık Eğitimi İçeriği					
Hafta	Konu	Öğrenim Hedefleri	Süre	Aktivite	Yöntem
8	Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Sağlık Çalışanının Rolü	Kadına yönelik şiddete ilişkin sağlık çalışanlarının görev ve sorumluluklarını bilir Kadına yönelik şiddete yönelik hemşirelerin rollerini, görev ve sorumluluklarını bilir.	40 dk	-Soru-cevap -Grup tartışması -Beyin fırtınası -Vaka örnekleri	Online
9	Mağdur kadına Sunulan Hizmetler	Şiddet mağduru kadına hizmet sunan kurumlar ve sundukları hizmetleri bilir.	40 dk	-Soru-cevap -Grup tartışması -Beyin fırtınası -Vaka örnekleri	Online
10	Son-Testin Uygulanması, Eğitimin Değerlendirilmesi ve Kapanış				

Eğitim Müdahalesi

Eğitimin amacı, hemşirelik öğrencilerine kadına yönelik şiddet ile ilgili bilgi ve tutum kazandırmaktır. Eğitim içeriği güncel literatür dikkate alınarak ve benzer eğitim programlardan ve rehberlerden yararlanılarak projenin yürütüldüğü üniversitede görevli ve aynı zamanda projenin akademik danışmanı öğretim üyesi tarafından hazırlandı ve uzman görüşüne sunuldu. Eğitimler proje danışmanı öğretim üyesinin eşliğinde proje yürütücüsü hemşirelik bölümü öğrencisi tarafından verildi. Eğitim haftada 40 dk olmak üzere toplam 10 hafta olarak planlandı. Eğitimin öğrenim hedefleri, içeriği ve öğretim yöntemleri Tablo 1’de belirtilmiştir. Eğitimin tüm öğrencilere sınıf ortamında verilmesi planlanmış olup, depremden sonra hibrit eğitime geçilmesi ve öğrencilerin bir kısmının uzaktan olarak eğitimine devam etmesi nedeniyle eğitimler online olarak gerçekleştirildi.

İstatistiksel Analiz

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Bağımsız gruplarda kategorik değişkenlerin oranları arasındaki farklar Ki-Kare ve Fisher exact testleri ile analiz edilmiştir. Araştırma değişkenlerine ilişkin basıklık değerleri -0,745 ile 1,013 arasında; çarpıklık değerleri -0,345 ile 0,954 arasında değişmektedir. İlgili literatürde, değişkenlerin basıklık çarpıklık değerlerine ilişkin sonuçların +1.5 ile -1.5 (Tabachnick ve Fidell 2013), +2.0 ile -2.0 (George ve Mallery 2010) arasında olması normal dağılım olarak kabul edilmektedir. Ayrıca yapılan Kolmogorov Simirnov normal dağılım testi sonucunda $p>0,05$ bulunmuş ve verilerin normal dağıldığı saptanmıştır. İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi kullanılmıştır. Grup içi ölçümlerin karşılaştırılmasında bağımlı gruplar t-testi kullanılmıştır.

Bulgular

Tanımlayıcı özellikler açısından E ve K grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken, ilgili özellikler açısından iki grup benzerdi ($p>0,05$) (Tablo 2).

Tablo 3 incelendiğinde eğitim öncesinde her iki grubun da (E ve K) kadına yönelik şiddete ilişkin bilgi ve tutum düzeyleri benzerdi ($p > 0,05$; Tablo 3). Bununla birlikte öğrencilerin gruplara göre KYAİŞBT T1 puan ortalamaları anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.001$). E grubu T1 puan ortalamaları ($\bar{x}=95,310$), K grubu T1 puan ortalamalarından ($\bar{x}=82,120$) yüksekti. E grubunda; KYAİŞBT T0 puan ortalamalarına ($\bar{x}=59,060$) göre T1 puan ortalamalarındaki ($\bar{x}=95,310$) artış anlamlı bulunmuştur ($p=0,000$). K grubunda; KYAİŞBT T0 puanlarına göre ($\bar{x}=49,390$) göre KYAİŞBT T1 puanlarındaki ($\bar{x}=82,120$) artış anlamlı bulunmamıştır ($p=0,521$) (Tablo 3).

Öğrencilerin gruplara göre HEKYŞBTİÖ T0 toplam puan ortalamaları, T1 toplam puan ortalamalarına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). E grubunda; HEKYŞBTİÖ T0 puan ortalamalarına göre ($\bar{x}=21,875$) T1 puan ortalamalarındaki ($\bar{x}=22,750$) artış anlamlı bulunmuştur ($p=0,042$). K grubunda; HEKYŞBTİÖ T0 toplam puan ortalamasına göre ($\bar{x}=23,758$) T1 puan ortalamalarındaki ($\bar{x}=23,152$) düşüş anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 3).

Alt boyutlar bazında incelendiğinde; öğrencilerin gruplara göre fiziksel belirtiler alt boyutu T0 puan ortalamaları, T1 puan ortalamalarına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). E grubunda; fiziksel

belirtiler alt boyutu T0 puan ortalamalarına göre ($\bar{x}=9,219$) T1 puan ortalamalarındaki ($\bar{x}=9,844$) artış anlamlı bulunmuştur ($p=0,008$). K grubunda; fiziksel belirtiler alt boyutu T0 puan ortalamalarına göre ($\bar{x}=10,152$) T1 puan ortalamalarındaki ($\bar{x}=9,667$) düşüş anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

		E Grubu		K Grubu		Toplam		p
		n	%	n	%	n	%	
Cinsiyet	Kadın	20	%62,5	26	%78,8	46	%70,8	X ² =2,084 p=0,121
	Erkek	12	%37,5	7	%21,2	19	%29,2	
Kiminle Yaşandığı	Ailemle	5	%15,6	12	%36,4	17	%26,2	X ² =3,789 p=0,285
	Arkadaşlarıyla Evde	9	%28,1	8	%24,2	17	%26,2	
	Yurtta	17	%53,1	12	%36,4	29	%44,6	
	Diğer	1	%3,1	1	%3,0	2	%3,1	
Yaşanılan Yer	Köy	3	%9,4	4	%12,1	7	%10,8	X ² =7,278 p=0,064
	İlçe	7	%21,9	12	%36,4	19	%29,2	
	Şehir	17	%53,1	7	%21,2	24	%36,9	
	Büyükşehir	5	%15,6	10	%30,3	15	%23,1	
Anne Eğitim Durumu	Okur-yazar Değil	1	%3,1	0	%0,0	1	%1,5	X ² =4,086 p=0,395
	Okur-yazar + İlkokul	9	%28,1	15	%45,5	24	%36,9	
	Ortaokul	9	%28,1	6	%18,2	15	%23,1	
	Lise	9	%28,1	6	%18,2	15	%23,1	
	Üniversite	4	%12,5	6	%18,2	10	%15,4	
Baba Eğitim Durumu	Okur-yazar + İlkokul	2	%6,2	5	%15,2	7	%10,8	X ² =3,782 p=0,286
	Ortaokul	5	%15,6	7	%21,2	12	%18,5	
	Lise	20	%62,5	13	%39,4	33	%50,8	
	Üniversite	5	%15,6	8	%24,2	13	%20,0	
		Ort	Ss	Ort	Ss	Ort	Ss	
Yaş		21,720	0,813	22,120	2,484	21,920	1,857	0,383

Ki-Kare Analizi; Bağımsız Gruplar T-Testi

Gruplar	E Grubu (n=32)		K Grubu (n=33)		t ^a	p
	Ort	Ss	Ort	Ss		
KYAİŞBT Toplam T ⁰	59,060	22,911	49,390	23,310	1,686	0,097
KYAİŞBT Toplam T ¹	95,310	7,613	52,120	20,426	3,429	0,001
t ^b	-9,465		0,657			
p	0,000		0,521			
HEKYŞBTİÖ Toplam T ⁰	21,875	2,927	23,758	5,455	-1,726	0,088
HEKYŞBTİÖ Toplam T ¹	22,750	1,646	23,152	1,302	-1,093	0,279
t ^b	-2,117		0,649			
p	0,042		0,521			
Fiziksel Belirtiler T ⁰	9,219	1,581	10,152	2,320	-1,888	0,064
Fiziksel Belirtiler T ¹	9,844	1,167	9,667	0,990	0,661	0,511
t ^b	-2,856		1,269			
p	0,008		0,214			
Duygusal Belirtiler T ⁰	12,656	1,677	13,606	3,631	-1,347	0,180
Duygusal Belirtiler T ¹	12,906	0,818	13,485	0,972	-2,593	0,012
t ^b	-0,880		0,190			
p	0,385		0,850			
İSKEBE KYŞTÖ Toplam T ⁰	126,844	35,000	125,182	21,986	0,230	0,820
İSKEBE KYŞTÖ Toplam T ¹	141,813	2,923	134,758	24,046	1,648	0,104
t ^b	-2,489		-1,533			
p	0,018		0,135			
Bedene Yönelik Tutumlar T ⁰	68,500	20,353	69,455	13,438	-0,224	0,824
Bedene Yönelik Tutumlar T ¹	79,781	0,751	73,546	13,648	2,580	0,013
t ^b	-3,203		-1,141			
p	0,003		0,263			
Kimliğe Yönelik Tutumlar T ⁰	58,344	14,786	55,727	9,200	0,859	0,397
Kimliğe Yönelik Tutumlar T ¹	62,031	2,508	61,212	10,556	0,427	0,667
t ^b	-1,452		-2,004			
p	0,157		0,054			

^aBağımsız Gruplar T-Testi; ^bBağımlı Gruplar T-Testi, T⁰: öntest, T¹: sontest KYAİŞBT: Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Bilgi Testi, HEKYŞBTİÖ: Hemşire ve Ebelerin Kadına Yönelik Şiddet Belirtilerini Tanımalarına İlişkin Ölçek

Öğrencilerin duygusal belirtiler T0 puan ortalamaları gruplara göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). E grubunda; duygusal belirtiler alt boyutu T0 puan ortalamalarına göre ($\bar{x}=12,656$) T1 puan ortalamalarındaki ($\bar{x}=12,906$) artış anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). K grubunda; duygusal belirtiler alt boyutu T0 puan ortalamalarına göre ($\bar{x}=13,606$) T1 puan ortalamalarındaki ($\bar{x}=13,485$) düşüş anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 3).

Öğrencilerin İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği T0 ve T1 toplam puan ortalamaları gruplara göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). E grubunda; KYŞTÖ T0 puan ortalamalarına göre ($\bar{x}=126,844$) T1 puan ortalamalarındaki artış ($\bar{x}=141,813$) anlamlı bulunmuştur ($p=0,018$). K grubunda; KYŞTÖ T0 puan ortalamalarına göre ($\bar{x}=125,182$) T1 puan ortalamalarındaki artış ($\bar{x}=134,758$) anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$); (Tablo 3).

KYŞÖ alt boyutları bazında incelendiğinde; öğrencilerin bedene yönelik tutumlar alt boyutu T1 puan ortalamaları anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0.013<0,05$). E grubunun bedene yönelik tutumlar T1 puanları ($\bar{x}=79,781$), K grubunun bedene yönelik tutumlar T1 puanlarından ($\bar{x}=73,546$) yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin bedene yönelik tutumlar alt boyutu T0 puan ortalamaları gruplara göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). E grubunda; bedene yönelik tutumlar alt boyutu T0 puan ortalamalarına göre ($\bar{x}=68,500$) T1 puan ortalamalarındaki ($\bar{x}=79,781$) artış anlamlı bulunmuştur ($p=0,003$). K grubunda; bedene yönelik alt boyut puan T0 ortalamalarına göre ($\bar{x}=69,455$) T1 puan ortalamalarındaki ($\bar{x}=73,546$) artış anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 3).

Araştırmaya katılan öğrencilerin kimliğe yönelik tutumlar alt boyutu T0 puan ortalamaları ile T1 puan ortalamaları gruplara göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). E grubunda; kimliğe yönelik tutumlar alt boyutu T0 puan ortalamalarına göre ($\bar{x}=58,344$) T1 puan ortalamalarındaki ($\bar{x}=62,031$) artış anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). K grubunda; kimliğe yönelik tutumlar alt boyutu T0 puan ortalamalarına göre ($\bar{x}=55,727$) T0 puan ortalamalarındaki ($\bar{x}=61,212$) artış anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 3).

Tartışma

Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddetle ilgili bilgi düzeylerine ve tutumlarına yapılandırılmış bir eğitim programının etkisinin incelendiği bu çalışmada, verilen eğitimin öğrencilerin şiddete yönelik tutumlarını ve şiddetin belirtilerini tanıma düzeylerini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Ayrıca, hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ve kadına yönelik şiddet bilgi puanlarının sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Sağlık profesyonellerinin ve hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarını ve kadına yönelik şiddet belirtilerini tanıma ve bilgi düzeylerine sosyodemografik değişkenlerin etkisini inceleyen birçok çalışma yapılmıştır (Sabancıoğulları ve ark. 2016, Dağlar ve ark. 2017, Ozan ve ark. 2020, Zeren ve Köşgeroğlu 2020, Güven ve Altay 2020, Koca 2021, Bulut ve ark. 2023, Kilci ve ark. 2023). Bazı çalışmalarda sosyodemografik özelliklerin (sınıf, cinsiyet, aile tipi, yaşanan yer, anne baba eğitim düzeyi, gelir düzeyi gibi) kadına uygulanan şiddete ilişkin tutumları etkilediği bildirilmiştir (Sabancıoğulları ve ark. 2016, Dağlar ve ark. 2017, Singh ve ark. 2017, Kavuran 2018). Bu çalışma sonuçlarının aksini gösteren çalışma sonuçları da mevcuttur (Bulut ve ark. 2023, Güven ve Altay 2023). Örneğin, Güven ve Altay'ın (2023) ebelik öğrencilerinde gerçekleştirdikleri çalışmada kadına yönelik şiddete ilişkin tutumların sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşmadığı belirtilmiştir (Güven ve Altay 2023). Bulgularımız benzer çalışma bulgularını desteklemektedir.

Kadına yönelik şiddeti önlemede sağlık profesyonellerinin konu ile ilgili bilgi düzeyi kritik role sahiptir. Bu bağlamda çalışmanın bir diğer önemli bulgusu ise, eğitim sonrasında öğrencilerin şiddete yönelik tutumlarının ve şiddetin belirtilerini tanıma düzeylerinin olumlu yönde değiştiği belirlenmiştir. Bu çalışmada eğitime başlamadan önce öğrencilerin ölçeklerden aldıkları ortalama puanlar oldukça düşük son test puanları ise oldukça yüksek çıkmıştır. Bu eğitimin etkisini gösteren önemli bir göstergedir. Bu araştırma bulgusunu destekleyen çalışmalar kısıtlı olmakla birlikte mevcuttur. Örneğin, Ebelik ve hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir çalışmada, verilen eğitimin öğrencilerin KYŞ'e ilişkin tutumları üzerinde etkili olduğu bildirilmiştir (Sis Çelik ve Aydın 2019). Davas Aksan ve arkadaşlarının (2011) ikinci sınıf tıp öğrencilerinde gerçekleştirdikleri bir çalışmada müfredata eklenen KYŞ dersinin KYŞ'e ilişkin profesyonel tutumlarda olumlu değişime neden olduğu bildirilmiştir. Bu çalışma bulgusunun aksine başka bir çalışmada ise KYŞ eğitiminin, hemşirelik öğrencilerinin KYŞ'e ilişkin tutumları üzerinde etkili olmadığı, verilen eğitimlerin bilgi düzeyleri üzerinde etkili olurken, tutum değiştirmenin bilgi düzeyini değiştirmekten daha zor olduğu ifade edilmiştir (Bahadır Yılmaz ve Yüksel 2023). Yine aynı çalışmada KYŞ eğitimi, hemşirelik öğrencilerinin KYŞ'nin belirtilerini tanıma ölçeği puanlarını artırdığı bulunmuştur. Bu çalışma bulgusu bizim çalışma bulgumuzu desteklemektedir. Çalışmamızda hemşirelik

öğrencileri şiddetin fiziksel ve duygusal belirtileri hakkında daha fazla bilgiye sahip olmuşlar ve şiddetin belirtileri hakkında bilgi düzeyleri artmıştır. Benzer şekilde hemşirelik ve ebelik öğrencileri ile yapılan bir çalışmada, KYŞ eğitimi, öğrencilerin KYŞ'in belirtilerini tanıma puanlarını olumlu anlamda etkilemiştir (Sis Çelik ve Aydın 2019). Ebelik öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada ise, kısa süreli bir eğitimin bile öğrencilerin KYŞ'in belirtilerini tanıma düzeylerini olumlu etkilediği bulunmuştur (Ertekin Pınar ve Özdemir, 2021). Bu doğrultuda, verilen eğitimin şiddetin belirtilerini tanılamada ve şiddete yönelik tutumlar üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Mevcut literatür, KYŞ'e ilişkin tutumlar ile KYŞ'in boyutu arasında yakın bir ilişki olduğunu açıkça bildirmektedir (Güven ve Altay 2020, McClure ve ark. 2020, Karaçay Yıkar ve ark. 2020, Koca 2021). KYŞ ve aile içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleyle ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin taraf devletlere yüklediği yükümlülükler arasında topluma ve genel olarak profesyonellere öğrenciler de dahil olmak üzere cinsiyet eğitimi verilmesi yer almaktadır (Bakırcı 2015, Acob 2020, Ozan ve ark. 2020). Öğrencilerin, hemşirelik mesleğini ve profesyonel rollerini öğrendikleri hemşirelik eğitimleri sürecinde kadına yönelik şiddet ile ilgili yeterli eğitimi almaları, onları gelecekteki rollerine hazırlamada önemlidir (Davila 2005, Freedberg 2008). Özellikle üniversite düzeyinde eğitim verilmesinin; çağdaş bakış açıları, bilgi ve becerilerin kazanılması ve olumlu bir kişiliğin gelişimiyle bireylerde farkındalığın gelişmesine katkı sağlayacağı belirtilmiştir (Ozan ve ark. 2020). Ne yazık ki hem Türkiye'de hem de dünya genelinde, geleceğin sağlık profesyonelleri olan hemşirelik öğrencileri cinsiyet rolleri ve KYŞ konusunda yeterli eğitim almadan mezun olmakta ve lisans eğitimleri süresince olumlu tutum geliştirememektedir (Yılmaz ark. 2016, Doran ve Hutchinson 2017). Kadına yönelik şiddet ve AİŞ önemli bir halk sağlığı problemi olmasına, şiddetin tanınmasında ve önlenmesinde, şiddet mağdurlarının uygun sağlık bakımını almasında hemşirelerin önemli sorumlulukları bulunmasına rağmen, birçok hemşire yanlış inançları ve olumsuz tutumları nedeniyle KYŞ'e şiddete müdahale etmek istememektedir (Crombie ve ark. 2017). Bu olumsuz tutumlar ancak eğitim yolu ile ortadan kaldırılabılır. Ayrıca farklı yöntemlerle verilen eğitimlerin de etkinliğinin karşılaştırılması gerekmektedir (Bahadır Yılmaz ve Yüksel 2023). Hemşirelerin lisans eğitimleri, toplumsal cinsiyet rolleri ve KYŞ konusunda yeterli eğitim ve öğretim almaları önemlidir. Yetkin bir sağlık profesyoneli olmak için lisans eğitim müfredatının içinde konuya ilişkin derslerin olması gereklidir (Reyes ve ark. 2016, Gürkan 2020, Honda ve ark. 2020, Bahadır Yılmaz ve Yüksel 2023).

Literatürde kadına yönelik şiddet belirtilerini tanıma bilgi düzeyleri ve şiddete yönelik tutumları ele alan çalışmalar bulunmakla birlikte eğitim ve farkındalık çalışmalarının deneysel olarak incelendiği çalışma sayısı hala kısıtlıdır. Konuya ilişkin daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu çalışmanın sınırlılıklarından biri çalışmanın tek bir merkezde yürütülmesi ve örneklemin sadece bir devlet üniversitesinde öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinden oluşmasıdır. Bu nedenle bu çalışmanın genellenebilirlik açısından bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Daha temsili bir örneklemin olması için diğer üniversite öğrencilerini ve üniversiteye kayıtlı olmayan gençleri içeren gelecekteki çalışmalara ihtiyaç vardır. Gelecekteki çalışmalar da bu çalışmayı farklı grupları dahil ederek genişletebilir. Bu çalışmanın bir diğer önemli sınırlılığı ise, verilerin öz-bildirim tarzı ölçeklerle toplanmış olmasıdır. Bu nedenle araştırma sonuçları "HEKYŞBTİÖ", "İSKEBE KYŞTÖ gibi öz-bildirim tarzı ölçeklere karışan hataları içermektedir.

Sonuç

Sonuç olarak bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerine verilen KYŞ-FE'nin öğrencilerin KYŞ'nin belirtilerini tanıma ve KYŞ ilişkin tutumları üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda; hemşirelik öğrencilerinin eğitim müfredatlarında kadına yönelik şiddete ilişkin derslerin entegre edilmesi ve derslerin zorunlu hale getirilerek tüm öğrenciler tarafından alınması, eğitim içeriklerinin sadece teorik içerikli değil video ve örnek olaylarla desteklenmesi, kadına yönelik şiddete ilişkin sosyal sorumluluk projelerinin geliştirilmesi ve bu projelerde öğrencilere aktif sorumluluk verilmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

- Acob JR (2020) Validation of elderly abuse assessment tool. *Belitung Nurs. J*, 6:77-84.
- Adjah ESO, Agbemafle I (2016) Determinants of domestic violence against women in Ghana. *BMC Public Health*, 16:368.
- Ahmad I, Ali PA, Rehman S, Talpur A, Dhingra K (2017) Intimate partner violence screening in emergency department: a rapid review of the literature. *J Clin Nurs*, 26:3271-3285.
- Akkaş İ, Uyanık Z (2016) Kadına yönelik şiddet. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 6:32-42.
- Ali P, McGarry J (2020) *Domestic Violence in Health Contexts: A Guide for Healthcare Professions*. Cham, Springer.

- Bahadır Yılmaz E, Yüksel A (2023) Kadına yönelik şiddet eğitiminin hemşirelik öğrencilerinin şiddete yönelik tutumları, mesleki tutumları ve şiddetin belirtilerini tanıma düzeylerine etkisi: yarı deneysel çalışma. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*, 15:508-516.
- Baysan-Arabacı L, Karadağlı, A (2006) Hemşire ve ebelerin kadına yönelik şiddet belirtilerini tanımlarına ilişkin ölçek geliştirme. *Sağlık ve Toplum Dergisi*, 16:101-111.
- Bulut A, Yiğitbaş Ç, Kaymış V (2023) Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarını etkileyen faktörler. 12. Uluslararası Kadın Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Kongresi, 23-24 KASIM 2023 İSTANBUL. http://www.kadincocuksagligiveegitimkongresi.org/bildiriayrinti/hemsirelik-ogrencilerinin-kadina-yonelik-siddete-iliskin-tutumlarini-etkileyen-faktorler_49.
- Can Gürkan Ö (2020) Aile içi şiddet dersinin hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddet belirtilerini tanıma ve şiddete karşı tutumlarına etkisi. *J Psychiatric Nurs*, 11:57-63.
- Canlı S, Özyurda F (2018) Ankara İli Gölbaşı ilçesinde doğurgan çağıdaki kadınlarda kadına yönelik şiddet ve depresyon ilişkisi. *Nobel Med*, 14:31-39.
- Crombie N, Hooker L, Reisenhofer S (2017) Nurse and midwifery education and intimate partner violence: a scoping review. *J Clin Nurs*, 26:2100-2125.
- Dağcı S, Ören B (2019) Cinsiyet eşitsizliği, kadına yönelik şiddet ve sağlık çalışanlarının yaklaşımı. *Zeynep Kamil Tıp Bülteni*, 50:236-240.
- Dağlar G, Bilgic D, Demirel G (2017) Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 10:220-228.
- Davas Aksan HA, Ergin I, Hassoy H, Durusoy R, Çiçeklioğlu M (2011) Müfredata eklenen bir dersin ikinci sınıf tıp öğrencilerinin kadına yönelik şiddetle ilgili bilgi ve tutumlarına etkilerinin değerlendirilmesi. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*, 9:144-156.
- Davila YR (2005) Teaching nursing students to assess and intervene for domestic violence. *J Nurs Educ Scholarsh*, 2:4.
- Doran F, Hutchinson M (2017) Student nurses' knowledge and attitudes towards domestic violence: results of survey highlight need for continued attention to undergraduate curriculum. *J. Clin. Nurs*, 26:2286-296.
- Ertekin Pınar Ş, Özdemir S (2021) Ebelik öğrencilerine verilen eğitimin şiddette mesleki rollerine ilişkin tutum ve şiddet belirtilerini tanıma düzeyleri üzerine etkisi *Lokman Hekim Dergisi*, 11:300-309.
- Ford-Gilboe M, Varcoe C, Wuest J, Gray-Merritt M (2011). Intimate partner violence and nursing practice. In *Family Violence and Nursing Practice* (Eds J Humphreys, JC. Campbell):115-154. New York, Springer.
- Freedberg P (2008) Integrating forensic nursing into the undergraduate nursing curriculum: a solution for a disconnect. *J Nurs Educ*, 47:201-208.
- George D, Mallery M (2010) *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 update (10th ed.). Boston, Pearson.
- Global Goals (2023) The global goals for sustainable development. <https://www.kureselamaclar.org/en>. (Accessed 10.06.2023)
- Gürkan H (2020) The status of women as subject in the films of contemporary Turkish female directors. *Contemporary Southeastern Europe*, 7(2):62-79.
- Güven E, Altay B (2020) Ebelik öğrencilerinin kadına uygulanan şiddete ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5:191-200.
- Honda C, Yoshioka Maeda K, Iwasaki Motegi R (2020) Child abuse and neglect prevention by public health nurses during the COVID-19 pandemic in Japan. *J Adv Nurs*, 76:2792-2793.
- Humphreys JC, Campbell A (2011) *Family Violence and Nursing Practice*, 2nd Edition. New York, Springer.
- Kanbay Y, Aslan O, Işık E, Tektaş P (2017) Development study on ISKEBE Violence against Women Attitude Scale (ISKEBE Attitude Scale). *Anadolu Psikiyatri Derg*, 18:453-459
- Karaçay Yıkar S, Doğan SD, Aydıngülü N, Arslan S, Nazik E (2020) Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi: Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi örneği. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3:104-113.
- Kavuran E (2018) Determination of nursing students' perspectives at ataturk university health sciences faculty on gender equality. *Int J Caring Sci*, 11:108-117.
- Kilci Ş, Seval M, Doğan N (2021) Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddet belirtilerini tanıyabilme durumları. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 37:1-9.
- Koca M (2021). Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rol tutumlarının yaşam doyumu ve saldırganlıkla ilişkisi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 42:123-140.
- McClure N, Nelson B, Anderson M, Donnell C, Knox D (2020) Child abuse response simulation for advanced practice nursing students. *Clin Nurse Spec*, 34:57-161.
- Ozan S, Mıman Ö, Güvercin HC, Uyaniker Z (2020) Yapılandırılmış bir eğitim modülünün, tıp fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet ve flört şiddetine yönelik algı ve tutumlarına etkisi. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 19:24-41.
- Öztürk Ö, Öztürk Ö, Tapan B (2016) Kadına yönelik şiddetin kadın ve toplum sağlığı üzerine etkileri. *Health Care Acad J*, 3:139-144.

- Reyes HLM, Foshee VA, Niolon PH, Reidy DE, Hall JE (2016) Gender role attitudes and male adolescent dating violence perpetration: normative beliefs as moderators. *J. Youth Adolesc*, 45:350-360.
- Robinson R (2010) Myths and stereotypes: how registered nurses screen for intimate partner violence. *J Emerg Nurs*, 36:572-576.
- Sabancıoğulları S, Yılmaz FT, Ar E, Çakmaktepe G (2016) Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ve şiddette mesleki role ilişkin tutumları, benlik saygıları ve etkileyen faktörler. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 13:35-43.
- Sammur D, Kuruppu J, Hegarty K, Bradbury-Jones C (2021) Which violence against women educational strategies are effective for prequalifying health-care students?: A systematic review. *Trauma Violence Abuse*, 22:339-358.
- Silva CD, Gomes VLO, Fonseca ADD, Gomes MT, Arejano CB (2018) Representation of domestic violence against women: comparison among nursing students. *Rev Gaucha Enferm*, 39:e63935.
- Singh S, Knox M, Pelletier H (2017) Exploratory factor analysis and psychometric evaluation of the healthcare provider attitudes toward child maltreatment reporting scale. *J. Child Health Care*, 46:356-365.
- Sis Çelik A, Aydın A (2019) The effect of a course on violence against women on the attitudes of student midwives and nurses towards domestic violence against women, their occupational roles in addressing violence, and their abilities to recognize the signs of violence. *Perspect Psychiatr Care*, 55:210-217.
- Stinson CK, Robinson R (2006) Intimate partner violence: continuing education for registered nurses. *J Contin Educ Nurs*, 37:58-62.
- Tabachnick BG, Fidell LS (2013) *Using Multivariate Statistics*, 6th ed. Boston, Pearson.
- Tufts KA, Clements PT, Karłowicz KA (2009) Integrating intimate partner violence content across curricula: Developing a new generation of nurse educators. *Nurse Educ Today*, 29:40-47.
- Uygur G (2016) Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin önemi. *Dini Araştırmalar*, 19(49):209-227.
- Woodtli MA (2000) Domestic violence and the nursing curriculum: tuning in and tuning up. *J Nurs Educ*, 39:173-182.
- Yılmaz FT, Sabancıoğulları S, Ar E, Çakmaktepe G (2016) The attitudes of nursing students towards violence against women and occupational role in violence, self-esteem and affecting factors. *J Res Dev Nurs Midw*, 3:35-43.
- Yöyen EG (2017) Şiddet türleri ve kişilik özellikleri. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 1:35-150.
- Zeren F, Köşgeroğlu N (2020) Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin hemşirelik mesleğine yansımaları. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9:293-299.

Yazarların Katkıları: Çalışmaya önemli bir bilimsel katkı sağlandığı ve makalenin hazırlanmasında veya gözden geçirilmesinde yardımcı olduğu tüm yazar(lar) tarafından beyan edilmiştir.

Danışman Değerlendirmesi: Dış bağımsız

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Bu çalışma TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı (Proje no: 1919B012204313, 2022/1) tarafından desteklenmiştir.

Not: Bu çalışma 11. Uluslararası Akademik Çalışmalar Kongresinde 25-26 Temmuz 2023 tarihinde özet bildiri şeklinde sözel olarak sunulmuştur

Authors Contributions: The author(s) have declared that they have made a significant scientific contribution to the study and have assisted in the preparation or revision of the manuscript

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: No conflict of interest was declared.

Financial Disclosure: This study was supported by TÜBİTAK 2209-A University Students Research Projects Support Program (Project no: 1919B012204313, 2022/1).

Acknowledgments: This study was presented as an oral presentation in the form of an abstract at the 11th International Congress of Academic Studies on July 25-26, 2023.